

El canareu Juan Bta. Queralt, "Mort pour la France"

"Mort pour la France" (Mort per la França): expressió i menció honorífica de caràcter pòstum concedida a aquelles persones que moriren en servei i defensa de França en una acció de guerra. El canareu Juan Bta. Queralt Fabregat fou mereixedor d'este reconeixement del Govern francès per les accions guerrilleres com a membre de les FFI (Forces Franceses de l'Interior) en la lluita contra l'exèrcit d'ocupació alemany l'any 1944

Juan Bta. Beltran
Reverter, investigador

Juan Bta. Queralt Fabregat, Codonyol, va nèixer a Alcanar, al domicili familiar del carrer de Sant Bru a les 13 hores del dia 21 de setembre de 1910, fill de Bautista Queralt Segura i Agustina Fabregat Sans (a la documentació a què hem tingut accés sobre la seua mort hi figuren dos dates del naixement, però no correctes).

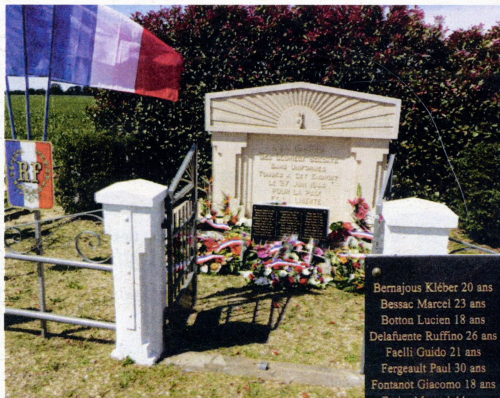
El setembre de 1936, a Alcanar va quedar constituït el Comitè Local del Partit Socialista Unificat de Catalunya -PSUC-. Juan Bta. Queralt va afiliar-se al nou partit polític, i a l'agost de 1937 ja el trobem ocupant el càrrec de secretari d'Actes de la Junta del Sindicat Agrícola d'Alcanar del qual també formaran part altres companys del partit (Bautista Sorolla Queralt, Ramón Queralt Fibla, José Fabregat Chimenó, Agustín Sancho Matamoros, Antonio Subirats Castell, Ramón Queralt Fibla i José Fibla Queralt).

Amb l'esclat de la Guerra Civil, conjuntament amb altres membres del partit, va incorporar-se a l'Exèrcit Popular Regular. Després de la desfeta republicana, en la primera setmana del mes de febrer de 1939 va passar a França amb el cos principal de l'exèrcit republicà en retirada, i va ser ubicat al camp de concentració d'Argelers.

El 13 de gener de 1940 surt d'Argelers en direcció a la població francesa d'Arnage, a la vora de Le Mans, al departament de Sarthe. Serà en esta darrera ciutat on residirà, al carrer Roland Garros, núm. 12, amb la seua esposa i tres fills.

A França no deixarà de tenir contactes amb militants del Partit Comunista d'Espanya -PCE-. Així, implicat en activitats antinazis, fou detingut per la Gestapo i la policia del Govern de Vichy, aliad del Tercer Reich, i empresonat al camp d'internament de Rouillé.

El camp d'internament i de retenció administrativa de Rouillé, situat al departament de La Vienne, a 35 quilòmetres de la ciutat de Poitiers, fou obert per l'exèrcit alemany al se-

Monument erigit al voral de la carretera de Lusignan a Saint-Sauvant, cruïlla de Vaugeton, en el mateix lloc on foren afusellats els 31 maquis. A la placa amb els 31 noms hi figura Jean Queralt (Juan Bta. Queralt), 34 anys, i la inscripció en francès "Massacrats pels nazis, aquests patriotes de sis nacionalitats diferents van morir per França i la Llibertat". / © ASSOCIATION POUR LA MÉMOIRE DE LA RÉSISTANCE, DE L'INTERNEMENT ET DE LA DÉPORTATION. FOTOS DE MME CHANTAL NIEUL.

tembre de 1941 per encabir-hi 150 presoners polítics: comunistes, anarquistes i opositors al règim col·laboracionista de Vichy; però també d'"indesitjables estrangers" (russos, italians, portuguesos, espanyols...) vinguts de la regió parisense. Va ser tancat al juny de 1944, després de l'evasió de presoners, que va tenir lloc la nit del 10 a 11 del mateix mes.

Durant la seua estada a Rouillé, Juan Bta. Queralt va entrar a formar part del grup de les Forces Franceses de l'Interior -FFI- "14 d'abril", comandat per Tomás Urbitzondo Barber, un capità d'infanteria de l'exèrcit republicà exiliat a França.

La nit del 10 a 11 de juny de 1944, un destacament de guerrillers de Franc Tiradors i partisans francesos -FTPF- i del maquis de la regió de Rouillé, Saint Sauvant i Sanxay varen accedir al camp i en van alliberar els presoners. Un dels presoners, el canareu Juan Bta. Queralt.

Amb els escapolits de la presó de Rouillé (entre els quals, una vintena de republicans espanyols) i resistents de la zona, fou constituït un

grup de maquis sota les ordres de Marcel Papineau, àlies comandant Bernard, i de Tomás Urbitzondo, àlies, Tommy, que van establir el quarter general en unes granges abandonades de La Branlerie, a l'interior del bosc de Saint-Sauvant, al mateix departament de La Vienne.

Durant l'estada al bosc de Saint-Sauvant, el grup de maquis "14 d'abril" on estava integrat Juan Bta. Queralt va tenir tres enfrontaments amb l'exèrcit alemany.

A les primeres llums del dia 27 de juny de 1944, tots els grups de guerrillers del maquis del bosc de Saint-Sauvant foren encerclats per soldats de la 17a Divisió SS de Granaders Panzer "Götzvön Berlichingen" de la Waffen-SS alemanya amb vehicles blindats i de la "secció ràpida 608", encarregada de la seguretat de les comunicacions i de les represàlies contra el maquis. En total, vora dos mil soldats controlen el perímetre del bosc, les carreteres i poblacions que l'envolten disposats a l'atac final, que s'inicià a les 7 del matí.

Després de forts combats, l'assalt al bosc va finalitzar dos hores després. Quatre guerrillers foren morts,

entre ells, el comandant Bernard, i 27 foren fets presoners, i el canareu Juan Bta. Queralt n'és un. Els presoners foren traslladats fins al lloc de comandament de l'exèrcit alemany instal·lat a la carretera de Vaugeton, al terme municipal i comunal de Celle-l'Evescault, al departament francès de Vienne, on foren torturats i, finalment, afusellats. Juan Bta. Que-

Finalment, el 6 d'abril de 1961, les restes del difunt foren de nou exhumades i traslladades a la necròpolis nacional de Sainte-Anne d'Auray, al departament de Morbihan, a la regió de la Bretanya francesa. Situada en esta població francesa, la necròpolis nacional, creada l'any 1959, reuneix les restes dels soldats que van morir per França durant els combats al Loira de 1870-1871, les dues guerres mundials i la guerra d'Indoxina. Els maquis afusellats el 27 de juny de 1944 també hi estan enterrats.

De no haver estat afusellat, Juan Bta. Queralt, comunista convençut i ferm lluitador per les llibertats personals i col·lectives i contra el nazisme, potser hauria refet la vida a França amb la seua família; o tal vegada hauria estat deportat a un camp de concentració nazi; o hauria pogut participar en l'acció guerrillera coneguda com la Reconquista, promoguda pel PCE en l'ocupació de la Val d'Aran a l'octubre de 1944; o potser hauria format part de les partides de guerrillers del maquis que des de primers de 1945 foren enviats per la direcció del PCE a l'interior de l'Estat espanyol. El cert, però és que el nostre protagonista, el canareu Juan Bta. Queralt Fabregat va morir en una acció de guerra després d'haver estat fet presoner i fou afusellat per soldats de la Wehrmacht alemanya. Tal com queda reflectit als documents del dossier de la seua mort, el Govern francès el va reconèixer com a: "Mort pour la France".

Feia temps que disposava d'esta documentació, però no va ser fins el 78 aniversari de la seua mort, l'estiu passat, que vaig decidir confeccionar este article a partir de la informació continguda al dossier de la mort de Juan Bta. Queralt Fabregat al Service Historique de la Défense (SHD) del Ministère des Armées de França, de la informació obtinguda dels arxius departamentals de La Vienne i dels Pirineus Orientals (França), a més de consultar fonts documentals del Registre Civil d'Alcanar, Archivo Histórico Nacional-Sección Político-Social, i també a Internet.